

कक्षा - आठवीं
विषय - संस्कृत

Page No. ___ Date ___/___/___

पाठ 4 - बलात बुद्धिः गरीयसी

शब्द	अर्थ
कश्मिंश्चित्	किसी
वन	वन में
सिंहः	शेर
वनस्थान	जंगल
सर्वदा	हमेशा
एकदा	एक बार
मिलित्वा	मिलकर
साहसं कृत्वा	हिम्मत बाँधकर
मृगराजः	पशुओं का राजा
आंध्रपतिः	शासक
नृशंसः	क्रूर
शोभनम्	अच्छा
एतत्	यह
एतदेव	यही
आहाराय	भोजन के लिए
सर्विधामेव	सबका ही
वधम्	हत्या
येथाकालम्	ठीक समय पर
एकस्मिन्नापि	एक ही दिन
मूमाहाराय	मेरे भोजन के लिए
निभयाः	निडर
भ्रमन्ति स्म	धूमते थे।
आचिन्तयत्	सोचा
विलम्बत	देर से
आगतोऽसि	आये हो
वनराजः	जंगल का राजा
त्यक्त्वा	छोड़कर
अत्रागच्छम्	यहाँ आया हूँ
एतच्छ्रुत्वा	यह सुनकर
स्वप्रतिबिम्बम्	अपनी परछाई
अगजत	दहाड़ा

शब्द - अर्थ
 त - उसे
 पंचतत्त्व गतः - मारा गया
 आक्राम्यत - आक्रमण किया

1. संस्कृत में उत्तर लिखिए -

(क) सिंहस्य नाम किम् आसीत् ?
 सिंहस्य नाम भ्रासुरकः आसीत्।

(ख) पशवः सिंहस्य समीपं किमर्थम् अगच्छन् ?
 पशवः सिंहस्य समीपं गतवन्तः प्रार्थनाः चकृतवन्तः - "भो मृगारज!
 त्वम् अस्माकम् अधिपतिः असि वयं च तव सेवकाः स्मः। त्व
 कथं नृशंसभवेन अस्माकं सर्वेषां हत्यां करोषि। एतद् तव कृत्यम्
 अस्ति अशौभनम् अनुचितं च"।

(ग) पशूनां सिंहेन सह किं समयः अभवत् ?
 पशवः अवयन् - अस्माकं अयमेव द्वेष्टा अस्ति यत् अस्मासु रकः
 पशुः प्रतिदिनं भवतः सेवयाम् आगमिष्यति भवतः आहाराय।

(घ) कः सिंहं हतवान् ?
 शशकः सिंहं हतवान्।

(च) अनया कथया का शिक्षा प्राप्यते ?
 बुद्धिर्यस्य बलं तस्य इति शिक्षा प्राप्यते।

2. रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए -

(क) वने भ्रासुरकः नाम सिंहः प्रतिवसति स्म।
 (ख) अस्मासु रकः को जीवः प्रतिदिनं भवतः सेवयाम् आगमिष्यति।
 (ग) रकदा शशकस्य वारः आसीत्।
 (घ) सः मन्दं मन्दं गच्छन् मार्गं कूपम् अपश्यत्।

विषय संस्कृत

पाठ ५

काशा - आठवीं

Red Wings
Page No. ___ Date ___/___/___

(3.) भासुरकः तं हन्तुम् आक्राम्यत् कूपे अपतत् च ।

3. संस्कृत में अनुवाद कीजिए -

(क) किसी वन में भासुरक नाम का शेर रहता था ।
कस्मिंश्चित् वने भासुरकः नाम सिंहः वसति स्म ।

(ख) वन में वह पशुओं को मारकर खा जाता था ।
वने सः पशूनां हन्तुम् खादति स्म ।

(ग) शेर ने कूँड़ में अपनी परछाई को दूसरा शेर समझा ।
सिंहः कूपे स्वप्रतिबिम्बम् अन्य सिंहं मन्यते ।

(घ) उस शेर पर आक्रमण करने के उद्देश्य से वह कूँड़ में कूद पड़ा ।
तस्य सिंहे आक्रमणं कर्तुम् उद्देश्येन सः कूपे अकूदत् ।

(ङ) इस तरह शेर मारा गया ।
एवम् सिंहः अमारयत् ।

4. सन्धि - विच्छेद कीजिए -

कस्मिंश्चित् = कस्मिन् + चित्

तवाहाराय = तव + आहाराय

एवमस्तु = एवम् + अस्तु

एतच्छ्रुत्वा = एतत् + श्रुत्वा

तेऽवदन् = ते + अवदन्

एकस्मिन्नपि = एकस्मिन् + अपि

अत्रागच्छम् = अत्र + आगच्छम्

अवयच्च = अवयत् + च

5. सन्धि कीजिए -

मम + आहाराय = ममाहाराय

न + आगमिष्यति = नागमिष्यति

तत् + श्रुत्वा = तच्छ्रुत्वा

सिंहः + अगर्जति = सिंहागर्जति

बुद्धिः + यस्य = बुद्धियस्य
आगताः + आसि = आगतोऽसि
रुक् + रुक् = रुक्कः
आधिपतिः + आसि = आधिपतिरासि